

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Шосткинський інститут Сумського державного університету
Фармацевтична компанія «Фармак»
Управління освіти Шосткинської міської ради
Виконавчий комітет Шосткинської міської ради

ОСВІТА, НАУКА ТА ВИРОБНИЦТВО: РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ

МАТЕРІАЛИ III Всеукраїнської науково-методичної конференції

(Шостка, 19 квітня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

СВЯТОПОЛК «ОКАЯННИЙ» ЧИ «ОХАЯНИЙ»: МІФИ ТА РЕАЛІЇ ІСТОРІЇ БРАТОВБИВСТВА

Д.Г.Савченко, В.М.Василенко

Шосткинський навчально-виховний комплекс:
спеціалізована школа I-II ступенів - ліцей
savchenkodmitry@shostka-licey.com

Вже майже тисячу років Святополк носить ярлик «окаянного» за вбивство трьох своїх братів. Але чи насправді заслуговує він на славу скупого на владу кровожерливого грішника, який перед обличчям Бога не цурався повторити одну з найтрагічніших біблійських історій – вбивства Каїном свого брата Авеля. Взагалі все протистояння Володимировичів усіяно розбіжностями різних писемних джерел, і досить важко мати на увазі те, що Святополк можливо нізащо засуджений на тисячу років, а саме прослєвлений князь Ярослав і повинен бути не «мудрим», а «окаянним».

Проаналізувавши джерела та роботи декількох сучасних істориків, вигляд загальної картини зовсім змінився – можливо Святополк зовсім не «окаянний», а охаяний і звинувачений на довгі віки православною церквою та літературними джерелами

Звіряючи та досліджуючи розбіжності в писемних пам'ятках різних культур, аналізуючи історичні відомості можна навести немало аргументів щодо невинності Святополка.

Провівши дослідження джерел та аналізуючи отриману інформацію щодо братовбивчого протистояння, можна навести такі висновки:

- Неочікувана смерть Володимира Великого та оперативне вбивство конкурентів може означати те, що скоріш за все ці дії були дуже добре сплановані вже досить давно, і тому усі факти вказують на вину зовсім не Святополка, а Ярослава.
- Скоріш за все Святополк навіть не був на території Русі у період вбивства братів, тому-що він одразу після звільнення втік до Польщі (за хронікою Тітмара Марзєбурзького).
- До самої смерті Ярослава Мудрого про злодіяння Святополка майже ніхто не говорив, а Борис і Гліб ще навіть не були канонізовані аж до 1072 року;
- Вбивцею хоча б одного з братів (Бориса, Гліба чи Святослава) міг виступати Мстислав, про причетність якого до братовбивства практично ніхто з сучасних істориків не згадує;
- Очорнення Святополка епітетом «окаянний» було необхідним для Руської церкви: можна було канонізувати одразу двох осіб – Гліба і Бориса, які загинули від страсностерпності, і при цьому їх «вбивця» не мав би нащадків і будь-якої згадки в пам'ять сучасників.

Можливо, пройде зовсім небагато часу і почнуть руйнуватись історичні стереотипи, які склались протягом віків щодо ролі та місця Святополка Володимировича.

Список літературних джерел

1. Повесть временных лет. 2-е изд., испр. и доп. - СПб, 1999. - 614 с.
2. 11. Княжеское житие. Сказание о Борисе и Глебе // Древняя русская литература. Хрестоматия. Сост. Н.И.Прокофьев. – Москва, 1980. – С.37-44.
3. <https://24smi.org/celebrity/3556-iaroslav-mudryi.html>